

Stoga će Kordićeva, ne treba se čuditi, nakon što joj je teorija skrahirala u Njemačkoj, ubuduće još glasnije svakoga onoga proglašavati nacionalistom koji govori o posebnome hrvatskom jeziku (*quod erat demonstrandum*), dočim će joj srpski ili srpskohrvatski jezik uvijek izgledati tako prirodan, blizak i po sebi razumljiv. Jezičnoga nacionalizma moći će se tako i ubuduće naći samo kod Hrvata. Kordićeva, znakovito i dosljedno, „znanstvenu” sveštokavsku balistiku i artiljeriju Slova o srpskom jeziku kod

Karlovcu i Karlobaga nije tako ni spomenula u čitavoj knjizi, dočim su navodno hrvatski „purizam” i „nacionalizam”, uključujući i sve hrvatske jezikoslovce koji ne prihvaćaju smušenu nazovi lingvistiku Snježane Kordić, prije svih naravno Stjepan Babić i Radoslav Katičić, na skoro svakoj stranici ubrojani u „nacionalsocijaliste” i „Hitlerove sljedbenike”.

Zvonko Pandžić

Kaše Snježane Kordić (Komentar uz članak Z. Pandžića)

Pisanje Snježanine u Novostima: *Hrvati i Srbi u Hrvatskoj jezično se ne razlikuju*. Da, kad govore istim razgovornim jezikom, ali čim krenu književnim jezikom razlika je odmah očita, jer razumijevanje zapinje, Srbi glatko ne razumiju *siječanj, veljača, ožujak*, a Hrvatima nije stilski neutralna *juni, julij, avgust...* Književni je jezik već nešto drugo, kao što pokazuju i Novostima sa svojim *avgustom*. U naslovu Globusa Snježana Kordić ne govori istinu jer piše: „Granična zona za uvrštavanje u isti jezik nalazi se između 75 i 85 posto

međusobne razumljivosti. Hrvatski i srpski čak su i iznad toga postotka, i to se ne dovodi u pitanje.“ Jasno je da se ne dovodi u pitanje kad razumljivost i nije kriterij za isti jezik, što Kordićeva ne razumije jer ako ima razlikosti nema istosti. Šteta što se svjetsko jezikoslovlje ne će da posluži kriterijem Snježane Kordić jer bi se tako moglo odgovoriti koliko ima jezika na svijetu.

Unatoč tomu ona nalazi objavljivača jer s radošću u srcu objavljuju samo ako je što usmjereno protiv hrvatskoga jezika. To još potvrđuju time što odbijaju objaviti protuodgovor, ovaj koji smo naprijed objavili.

Stjepan Babić

BIBLIOGRAFIJA HRVATSKE FRAZELOGIJE

Uožujku ove godine objavljena je u izdanju KNJIGRE nevelika ali vrijedna knjižica Željke Fink Arsovski, Barbare Kovačević i Anite Hrnjak pod naslovom Bibliografija hrvatske frazeologije s podnaslovom + CD s popisom frazema analiziranih u znanstvenim i

stručnim radovima u desnom donjem kutu lijepe i živopisne naslovnice.

Iako se bibliografije u našim znanstvenim biografijama ne cijene koliko bi se kao rezultati pomnih istraživanja i najpotpunije baze podataka o pojedinim autorima ili znanstvenim područjima trebale cijeliti, ova po našem sudu zaslužuje posebnu pozornost. Prvi je razlog što je frazeologija, kao relativno mlada jezikoslovna disciplina koja se

u Hrvatskoj počela razvijati 70-ih godina prošloga stoljeća, 90-ih godina postala predmetom zanimanja i istraživanja značajnoga broja hrvatskih jezikoslovaca. Broj radova posvećenih frazeološkoj problematici narastao je u tolikoj mjeri da je to područje zaslužilo detaljniju obradu u jednoj monografiji, odnosno u bibliografiji koja će sadašnjim i budućim istraživačima pružiti sve podatke o frazeološkim i frazeografskim radovima vezanima uz hrvatski jezik.

Bibliografija hrvatske frazeologije obuhvaća radove objavljene u razdoblju od 1970. do kraja 2009. godine; navodeći preko 450 bibliografskih jedinica ona donosi najpotpuniji pregled radova s područja frazeologije u hrvatskom jezikoslovlju. Posebnu vrijednost ovome izdanju daje njezin netiskani, drugi i najopsežniji dio – CD s popisom frazema koji se analiziraju u radovima posvećenima (i) frazeološkoj problematici. Taj je „popis“ zapravo svojevrсни frazeološki rječnik ili rječnik frazema navedenih u kanonskom obliku i citiranih u onim oblicima u kojima ih navode autori radova. Knjiga ima 99 stranica, a sam popis frazema na CD-u počinje (nakon teksta knjige) na 100., a završava na 814. stranici.

Popis radova u Bibliografiji obuhvaća:

1. znanstvene i stručne članke objavljene u znanstvenim i stručnim časopisima i zbornicima u Hrvatskoj i izvan nje (iako se do početka 90-ih pisalo o hrvatskosrpskom, odnosno hrvatskom ili srpskom jeziku, svi radovi navedeni u Bibliografiji pripadaju hrvatskoj frazeološkoj produkciji),
2. knjige, monografije, poglavlja u knjigama (frazemi iz takvih radova nisu ekscerpirani i nisu navedeni u popisu frazema na CD-u),
3. jednojezične i višejezične frazeološke rječnike u kojima je hrvatski polazni ili

ciljni jezik; u ovom su dijelu navedeni i članci koji obuhvaćaju manje ili veće rječnike, obično predstavljajući frazeme pojedinih pisaca ili mjesnih govora (u popis nisu ušli opći jednojezični i višejezični rječnici te neki rječnici struke, koji obuhvaćaju i dio osnovnoga frazeološkoga fonda),

4. magisterije znanosti i doktorske disertacije obranjene u razdoblju od 1994. do 2009. u kojima se analiziraju hrvatski frazemi (frazemi iz tih radova nisu ekscerpirani),
5. prikaze knjiga, monografija, rječnika i zbornika u kojima se obrađuje frazeološka problematika (frazemi iz prikaza također nisu ekscerpirani).

Autori radova poredani su abecednim redom po prezimenima, a popis njihovih radova rađen je kronološki. Najprije su popisani radovi koje je pojedini autor napisao samostalno, a nakon njih slijede oni pisani u suautorstvu. Drugi, treći ili četvrti suautor navodi se na odgovarajućem mjestu u abecednom nizu, a uputnica pokazuje gdje se može dobiti cjelovita informacija o njegovu radu.

Kako je dio članaka pisan ćirilicom – na ruskom ili ukrajinskom jeziku, njihovi su autori najprije navedeni latinicom, a zatim slijedi ćirilični zapis. To je učinjeno zbog dosljednoga abecediranja autora i jednostavnijega traženja pojedinih autora.

U predgovoru Bibliografiji detaljno je opisan obrađeni frazeološki korpus, a svaki će korisnik naći i detaljne upute o izvorima – radovima i njihovim autorima, među kojima su i najraniji teorijski radovi utemeljitelja hrvatske frazeološke škole. Frazeološka je građa obrađena u skladu s hrvatskom frazeološkom tradicijom, za razvoj koje su najzaslužniji akademkinja Antica Menac i akademik Josip Matešić. Poznato je da je

akademkinja Antica Menac utemeljila rusističku frazeološku školu u hrvatskom jezikoslovlju te pokrenula niz velikih frazeoloških projekata na Filozofskom fakultetu u Zagrebu i u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti. Rad na tim projektima urodio je brojnim teorijskim i praktičnim rezultatima – znanstvenim radovima i rječnicima, kao i brojnim poticajima na daljnja istraživanja. I ova je Bibliografija rezultat rada neposredne nasljednice i suradnice profesorice Menac – Željke Fink Arsovski i dviju njezinih mlađih suradnica.

Na spomenutom CD-u ekscerpirani su, dakle, svi frazemi koji se spominju i analiziraju u znanstvenim i stručnim člancima. Budući da se u pojedinim člancima analizira i frazeologija u širem smislu, u popis su uključeni i frazemi u užem i frazemi u širem smislu, tj. oni koje autori radova svrstavaju u frazeme, bez obzira jesu li ili još nisu ušli u opći frazeološki fond.

U popis frazema (na CD-u) uvršteni su frazemi različitih strukturnih oblika: minimalni (ni za dlaku, od prve), polusloženice (amo-tamo, hoćeš-nećeš), skupovi riječi (držati jezik za zubima, bura u čaši vode) i frazemi sa strukturom rečenice (crno (loše, slabo) se piše *komu*, *čemu*, <pa> kud puklo da puklo).

Svaki je rječnički članak strukturiran tako da je na prvom mjestu nadnatuknica – glavna frazemska sastavnica određena na morfološkim načelima – prema uobičajenoj hijerarhiji autosemantičkih vrsta riječi: imenice, poimeničene riječi, prilozi, glagoli, brojevi i zamjenice. Ispod nadnatuknice navodi se najneutralniji i najfrekventniji, tj. kanonski oblik frazema, tiskan debelim slovima, a u dijelu frazema naznačena je rekcija ili neki drugi oblik upute za uključivanje frazema u kontekst, otisnute kosim slovima (npr. došlo je (doći će) u glavu *komu što*).

Nakon kanonskoga oblika frazema nabrajaju se sve frazemske inačice navedene u člancima, a uza svaku se bilježi autor (ili autori), godina tiskanja članka i stranica na kojoj se spominje. Na taj se način lako može naći izvor pojedinih frazema. Između kanonskog oblika i različitih frazemskih realizacija, popisanih abecednim redoslijedom, stavljena je zvjezdica (*). U predgovoru Bibliografije posebno su navedene upute o svim elementima strukture i tehnikama opisa rječničkoga članka.

Popis frazema nastao ekscerpcijom frazema iz objavljenih članaka iznjedrio je različite oblike ovjerenih hrvatskih frazema, mnoštvo dijalektalnih frazema (obrađenih posebno ili prema odgovarajućoj natuknici u standardnom jeziku), poluadaptiranih, neadaptiranih pa i izvornih stranih frazema (frazema na stranim jezicima, npr. latinskih, tradicionalnih francuskih, a posebno onih najnovijih – na engleskom jeziku, koje autori članaka navode u svojim tekstovima). Svi su ti frazemi navedeni i usustavljeni prema dosljedno provedenim pravilima koja su opisana u predgovoru.

Bibliografija hrvatske frazeologije jedinstven je izvor podataka o frazeološkim interesima hrvatske filološke sredine i rezultatima kontinuiranih, uglavnom komparativnih frazeoloških istraživanja u kojima je hrvatski polazni ili ciljani jezik. Nimalo skroman, a iznimno koristan dodatak bibliografiji – CD s popisom frazema analiziranih u znanstvenim i stručnim radovima donosi dragocjenu frazeološku građu, ponegdje posve novu, koja otkriva složenost frazeološke problematike i čini ovu knjigu frazeološkim priručnikom posebne vrijednosti. Napomenimo da klasične bibliografije obično ne obuhvaćaju i dodatke s obradom građe ekscerpirane iz radova koji su u bibliografiji navedeni. Ova knjiga s nezaobilaznim dodatkom na CD-u bit će, dakle, dvostruko korisna i dobrodoš-

la svim istraživačima hrvatske frazeologije, posebno onima koji se bave komparativnim

proučavanjima frazeologije hrvatskoga i drugih europskih, ponajprije slavenskih jezika.

Dubravka Sesar

XV. DRŽAVNO NATJECANJE IZ HRVATSKOGA JEZIKA

Petnaesto državno natjecanje iz hrvatskoga jezika održalo se od 9. do 11. svibnja 2010. godine u Omišu, kao i dosadašnjih godina, organizatori Natjecanja bili su Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa i Agencija za odgoj i obrazovanje.

Prema pravilima Natjecanja, objavljenim u Katalogu natjecanja i smotri 2010. Agencije za odgoj i obrazovanje, pravo sudjelovanja steklo je 178 učenika osnovnih i srednjih škola koji su ostvarili najbolje rezultate na školskoj i potom na županijskoj razini. Osnovna škola Josipa Pupačića iz Omiša, njezini učenici i djelatnici, srdačno su primili i ugostili natjecatelje i njihove mentore, članove Državnoga povjerenstva.

Ovogodišnji su članovi Državnoga povjerenstva: Vera Bilandžić, prof., Isusovačka klasična gimnazija s pravom javnosti, Osijek, Majda Bekić-Vejzović, prof., V. gimnazija, Zagreb, Snježana Đuretek, prof., OŠ Dobriše Cesarića, Zagreb, Diana Greblički-Miculinić, prof., OŠ „Špansko Oranice“, Zagreb, Jasna Frankić, prof., Prva riječka hrvatska gimnazija, Rijeka, Đurđica Jelačić, prof., Osnovna škola Dobriše Cesarića, Zagreb, Jasna Koščak, prof., XVI. gimnazija, Zagreb,

Ingrid Lončar, prof., Srednja škola Zabok, Zabok, Vesna Novak, prof., Osnovna škola Otok, Zagreb, Senka Sklepić, prof., Ekonomska i trgovačka škola, Čakovec, Maja Šestanović, prof., Srednja škola Korčula, Korčula, Kristinka Štefan, prof., Osnovna škola Vidovec, Vidovec, Đurđica Radić, prof., Medicinska škola, Osijek, Dinka Tomašković-Presečki, prof., Gimnazija A. G. Matoša, Zabok, Mirjana Vidović, prof., Gimnazija Čakovec, Vlasta Žižak-Tocauer, prof., Osnovna škola Frana Galovića, Zagreb, dr. sc. Milica Mihaljević, dr. sc. Lana Hudeček i dr. sc. Marijana Horvat, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, savjetnici Agencije za odgoj i obrazovanje Mirela Barbaroša-Šikić, prof., Linda Grubišić-Belina, prof., Srećko Listeš, prof., i Marijana Češi, prof., te profesori s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu dr. sc. Krešimir Mićanović i prof. dr. sc. Ivo Pranjeković, predsjednik Državnoga povjerenstva.

Ocijenjeni učenički testovi i broj postignutih bodova na ovogodišnjem Natjecanju, na svim razinama, jasno kažu da su učenici pokazali visoku razinu ovladanosti jezičnim znanjem i znanjem o jeziku. Postotak riješenosti testova na Državnom natjecanju, u svim razredima (od 7. osnovne škole, do 4. srednje) bio je vrlo visok, od 86% do 96%. Slijedi tablični prikaz riješenosti testova po kategorijama.